

## Kuituus Podcast

### Jakso 11: Raaka-aineiden hinnat nousevat – mitä se tarkoittaa tekstiilialalle Suomessa?

[äänite alkaa]

Alkujuonto [00:00:01]: Aalto-yliopiston podcast.

Sini Suomalainen [00:00:06]: Suomessa syntyy 100 000 tonnia poistotekstiiliä vuodessa. Sen erilliskeräys alkaa vuonna 2023, nyt etsimme sille käyttökohteita. Minä olen Sini Suomalainen, Kuituus-hankkeen vetäjä. Tutustu aiheeseen [kuituus.aalto.fi](https://kuituus.aalto.fi).

Välijuonto [00:00:21]: [tunnusmusiikkia] Poistotekstiilistä tuotteeksi. Kuituus-podcast.

Sini Suomalainen [00:00:26]: Kuituus-podcastissa on tällä kertaa vieraana Esko Hjelt, joka on Lapuan Kankurien toimitusjohtaja, ja Marja-Liisa Niinikoski, joka on Suomen Tekstiili ja Muoti ry:n toimitusjohtaja, tervetuloa.

Marja-Liisa Niinikoski [00:00:36]: Kiitos.

Esko Hjelt [00:00:37]: Kiitos, kiitos.

Sini Suomalainen [00:00:39]: Mitäs on ajankohtaista nyt Suomen Tekstiili ja Muodissa, Marja-Liisa?

Marja-Liisa Niinikoski [00:00:42]: No aamulla olen istunut Teollisuusliiton kanssa työehtosopimusneuvottelujen aloituskokouksessa, eli olemme myös työn markkinajärjestö ja tavoittelemme alalle työntekijöille ja toimihenkilöille työehtosopimuksia, niin se on alkanut nyt seuraava neuvottelukierros.

Sini Suomalainen [00:01:01]: Mitäs, istutko Esko Lapualla vai jossain muualla?

Esko Hjelt [00:01:05]: No olen tukevasti täällä Lapualla joo, elikä meillä on tässä toimisto logistiikan ja kutomon kanssa samassa rakennusyhteydessä, että täältä ihan ruohonjuuritasolta huutelen. [naurua 00:01:22]

Sini Suomalainen [00:01:24]: Teillä menee ilmeisesti aika lujaa, koska yritin tuossa puolisen vuotta sitten tilata kylpytakkia, ja teidän verkkokaupassa sanottiin, että voit ilmoittautua jonoon. Että ihan kuin olisin tilannut Playstation 8.++:aa. [naurua 00:01:37]

Esko Hjelt [00:01:39]: En tiedä, on sellainen vanha sanonta, että kauppa käy hyvin, liekö hinnat liian matalat. Mutta [naurua 00:01:45] tässä kohtaa varmaan on niin, että meillä on ollut hyvä kasvu. Itse asiassa varmaan meidän toimintahistorian paras tulos tehtiin viimeisen tilikauden päätteeksi, eli elokuun lopussa. Ja olikohan meillä nyt sitten 30 prosentin kasvu, ja kannattava kasvu, että se on nyt vaikuttanut vähän siihen, että kun meillä tietysti se kasvu otetaan siitä omasta tuotannosta ja sellainen orgaaninen kasvu on aina vähän sitten haastavaa ja hidasta, niin sitten siellä tietyillä tuotteilla on ollut vähän saatavuusongelmia.

Sini Suomalainen [00:02:30]: Mutta sehän vain tavallaan lisää houkuttelevuutta. [naurua 00:02:33]

Esko Hjelt [00:02:35]: Joo, totta kai. Se ei ole ollut tarkoituksena, mutta onhan se vähän varmaan näinkin käynyt.

Sini Suomalainen [00:02:43]: Mutta tätä samaa asiaa tuli siitä Suomen Tekstiili ja Muodin yritystutkimuksesta, joka tuli nyt syyskuussa. Eli että te havaitsitte myös, että suomalaisilla tekstiilialan yrityksillä menee aika hyvin.

Marja-Liisa Niinikoski [00:02:52]: Joo, tuo Eskon tarina kyllä kertoo sitä, että nimenomaan siellä tekstiilipuolella on ollut hyvää kasvua, jo viime vuonna pandemiasta huolimatta ja myös tänä alkuvuonna kasvu on kiihtynyt ja tätä kasvua on tullut sekä kotimarkkinoilta että sitten viennistä. Ja se tekstiilialan positiivinen kehitys, niin pandemia ei oikeastaan tehnyt siihen sellaista lovea kuin monilla muilla toimialoilla näkee. Mutta sitten kun tullaan vaatepuolelle, niin vaatepuoli on kyllä kärsinyt tästä koronasta ja pandemiasta tosi paljon. Nyt on päästy tämän vuoden toisella neljänneksellä vaatepuolella jo pienoiseen kasvuun, mutta se kasvu on vielä niin pientä, että se ei suinkaan korvaa missään määrin sitä viime vuonna tapahtunutta liikevaihdon notkahdusta. Ja ihan tuoreet luvut myös kertovat, että vaatepuolella suomalaisten kulutuksesta lähti miljardi euroa. Tämä on kyllä tosi mielenkiintoista, että tuleeko se takaisin ja jos tulee takaisin, niin mihin kohderyhmiin ja minkä kanavien kautta. Että tekstiili- ja muotiala yhdessä, niin tekstiileillä menee tosi hyvin, ja Eskon ja Lapuan Kankureiden tarina kertoo myös siitä, mutta siellä vaatealalla on kokonaisuutena katsottuna erittäin haastava tilanne ollut. Siellä on jälleen yksittäisiä yrityksiä, joilla menee hyvin ja niillä on monikanavainen jakelu, digitaalinen markkinointi, että se digitaalinen läsnäolo on menestyjien takana, mutta perinteinen kivijalkakauppa ja sitä kautta tapahtuva myynti, niin siellä on haastetta.

Sini Suomalainen [00:04:24]: Okei, mehän haluaisimme tietenkin ajatella, että ne, joilla menee hyvin, niin ovat vastuullisia ja kiertotalouden mukaisia ja minkähänlaisia vielä, no vastuullisia ja kiertotalouden mukaisia toimijoita. Mutta sanoit, että ne ovat enemmän näitä, jotka osaavat digitaalisesti myydä?

Marja-Liisa Niinikoski [00:04:39]: Joo, sehän ei poissulje vastuullisuutta, että kyllä oma näkemys on ja ollaan paljon toimiala-, toimintaympäristöanalyysia tehty ja myös liiton hallitus ja henkilöstö tähän asiaan lokakuun puolessavälissä käytti päivän ymmärtääkseen, missä mennään ja mihin meidän tulisi päästä. Ja kyllä ne kaksi ihan keskeistä draiveria on digitaalisuus ja vastuullisuus, ja saman asian kertoo myös toimialaraportit ja -analyysit. Että nämä molemmat yhdessä, mutta näistä ehkä vielä enemmän toimialaa tulee draivaamaan se digitaalisuus, mutta vastuullisuudella on tosi paljon merkitystä.

Esko Hjelt [00:05:14]: Nehän ei tavallaan ole toisiansa mitenkään poissulkevia asioita, että kun ajatellaan tällaista prosessia silloin kun puhutaan tuotantoprosessista on se sitten ulkoistettu tai oma, niin se pitää pystyä todentamaan silloin kun mennään, onko se sitten niitten ihmisten työhyvinvointiin liittyvää vastuullisuutta tai siihen kiertotalouteen tai materiaalin käyttöön tai energiatehokkuuteen. Kaikessahan siellä se digitalisaatio on mukana, että jos sitä joku rupeaa Excelillä mittailemaan, niin siellä työllistävä vaikutus on valtava, mutta sitten se ei enää kannata. Että ne kulkevat kyllä käsi kädessä.

Sini Suomalainen [00:06:02]: Hyvä, eli pitää vielä tarkentaa, että digitaalisuus ei tässä tarkoita vain sitä, että sinulla on toimiva verkkokauppa, vaan sitä että sinä pystyt seuraamaan, että mitä siellä prosessin varrella on tapahtunut.

Marja-Liisa Niinikoski [00:06:12]: Kyllä sanoisin, että myös digitaalisuus tulee ja integroituu vastuullisuuteen, että nythän ne vastuullisuutta koskevat väittämät, niitä esitetään tällä hetkellä monenlaisista viitekehyksistä käsin. Yksi tällainen ihan tuore liitonkin käynnistämä projekti liittyy todennettavaan vastuullisuuteen, joka, minä uskon, ei voi tapahtua mitenkään muuten kuin digitalisaation avulla. Eli Euroopan komissio on peräänkuuluttanut eri toimialoilta konsepteja digitaaliselle tuotepassille, ja nyt Suomen Tekstiili ja Muoti ja Teknologiateollisuus ry yhdessä ovat polkaisseet projektin pystyyn, että sittenhän meidän etuhan olisi saada sellaisia digitaalisia

tuotepasseja, jotka soveltuvat tälle toimialalle. Minusta nämä asiat niin kuin Esko sanoi, ovat todella käsi kädessä, eivät mitenkään toisiaan poissulkevia.

Esko Hjelt [00:07:01]: Ja sitten kun mennään tehokkaaseen tuotantoon, joka sitten mahdollistaa reilut palkat ja niin päin pois, niin siellä se digitalisaatio on läsnä kaikissa eri vaiheissa.

Sini Suomalainen [00:07:16]: Hyvä, tämä oli hyvä tarkennus. Vaikka se teidän yritystutkimus kertoi, että tietyillä firmoilla menee hyvin, niin siinä kuitenkin pohdittiin sitä, että raaka-aineiden ja logistiikan hinnat ovat ongelma. Marja-Liisa, miten tähän kommentoisit? Sehän on aihe, josta nyt on viime kuukausina ja ehkä vuodenkin ajan jo puhuttu jonkun verran muillakin toimialoilla.

Marja-Liisa Niinikoski [00:07:39]: Kyllä se koskettaa tällä hetkellä hyvin montaa toimialaa, erityisesti jos lähdetään meidän toimialan erityiskysymyksistä, että vaikka puuvillalle tässä nyt paljon on haettu korvaavia ratkaisuja ja myös kehitetään kuituja ja kuitutekstiilien kierrätystä, niin silti puuvillaa varmaan toimialalla vielä paljon käytetään, ja sen hinta esimerkiksi on noussut viime vuodesta 35 prosenttia. Mutta sitten samaan aikaan, koska vastuullisilla ja sertifioituilla materiaaleilla on tosi paljon kysyntää, niin näiden hinta on noussut vieläkin enemmän eli 50 prosenttia. Myös öljypohjaisissa tekokuiduissa näkyy se, että raakaöljyn hinta on noussut ja näin ollen polyesterin tonnihinta on noussut ja samoin nylonin hinta. Eliikä selkeästi meidän toimialoille tärkeille raaka-aineille on ollut tätä nousua. Sitten toinen kysymys on rahtikulut, mutta olisi kiva kuulla, että miten tämä raaka-aine näkyy Lapuan Kankureilla.

Esko Hjelt [00:08:52]: No me nyt olemme tietysti maailman markkinoilla aikamoinen hyttynen, mutta kuitenkin me elämme siinä samassa kokonaisuudessa. Jos nyt otetaan pellava, joka on meidän ylivoimaisesti tärkein yksittäinen raaka-aine, ja pellava on myös hyvin selkeä sillä tavalla, että se kasvaa Euroopassa pääasiassa

Ranskan, Belgian ja Hollannin alueilla. Se prosessoidaan Euroopan yhteisön alueella aika isosti ja siitä pellavasta viedään suurin osa Kiinaan, jossa siitä kehrätään lankaa. Ja sitten Euroopassa on jäljellä vielä, sanotaanko kolme isomman mittaluokan pellavakehräämää, jotka kehräävät myös langan Euroopassa, ne ovat niitä, joita me käytämme. Tällä hetkellä tilanne on se, että eurooppalaiset kehräämöt eivät ota enää uusia asiakkaita. Kiinalaisilla on konttipula, ja silti ne ostavat kuitua sisälle niin paljon kuin ne pystyvät, koska ne näkevät, että siellä tulevaisuudessa on kuitenkin tarve, koska pellava koetaan tietysti suhteessa puuvillaan, ei koeta vaan se myös ihan todistetusti on ekologisempi ja ympäristöystävällisempi kuitu. Niin se kaikki nostaa langan hintaa sillä tavalla, että jos me olemme 2018 maksaneet vaikka kahdeksan euroa jostain tietyn paksuisesta langasta, niin tällä hetkellä maksamme jotain viittätoista, viittätoista ja puolta. Että jos tuotteen hinnasta vaikka kolmasosa on sitä raaka-ainekustannusta, niin onhan se nyt aikamoinen ero. Ja ennen kaikkea edelleen hintakeskusteluja ei käydä varsinaisesti siitä, että voisimmeko me saada sitä kohtuullisemmin, jos me ostaisimme enemmän, vaan puhutaan siitä, että saammeko me sen, mitä me haluamme vai meneekö se jollekin muulle.

Sini Suomalainen [00:11:07]: Mutta silti teidän liiketoimintanne näyttää ihan hyvältä, että se ei ole vielä vaikuttanut negatiivisesti?

Esko Hjelt [00:11:11]: No toki me nostamme sitten hintoja, ja nythän kaikki nostavat hintoja. Meillä on pitkät ostosopimukset, jotka meille tulevat vähintään vuoden viiveellä. Me viemme ne hintoihin vasta silloin kun ne kustannukset syntyvät.

Sini Suomalainen [00:11:30]: Marja-Liisa, pystytkö vähän analysoimaan, että mitä kaikkea siellä raaka-aineiden hinnannousun takana nyt on?

Marja-Liisa Niinikoski [00:11:37]: No tietysti mikä täällä jo tuli, niin öljyn hinnannousu vaikuttaa tiettyihin. Ja minun mielestäni tämä kytkeytyy siihen saatavuuskysymykseen, eli myös koronapandemia on vaikuttanut tuotannon

henkilöstöön ja heidän mahdollisuuksiinsa työskennellä, tämän tyyppisiä asioita voi olla siellä taustalla. Mutta sitten mikä Eskonkin puheenvuorossa tuli esille, niin vaikka nyt sitä raaka-ainetta olisi, niin se toinen kysymys on, että miten sitä saadaan elikkä rahtiliikenne. Ehkä vielä niistä raaka-aineiden saatavuudesta ja käsittelystä, niin esimerkiksi Kiina, joka on ollut keskeinen, siellä on ollut ihan laajoja sähkökatkoja. Ja miksi näitä laajoja sähkökatkoja on ollut, niin Kiina yrittää päästä hiilineutraalisuustavoitteeseen Pekingin olympiakisojen, ja kun siellä poltetaan kivihiiltä, niin se tapa vähentää hiilidioksidipäästöjä on ollut aiheuttaa sähkökatkoja. Tämä vaikuttaa sitten tuotannollisiin laitoksiin, että ne laitokset eivät vaan käytännössä ole pystyneet pyörimään. Sen takia esimerkiksi lankaa ei voi kehrätä, kun ei ole sähköä, jolla sitä kehrätä. Eli tässä on hirveän monimutkaisia vuorovaikutustekijöitä. Nyt en muista, Esko, paljonko teillä Lapuan Kankureilla menee vientiin liikevaihdosta...

Esko Hjelt [00:13:00]: Noin puolet.

Marja-Liisa Niinikoski [00:13:01]: Joo, mutta vaikka olisi pelkästään kotimarkkinoilla toimiva tekstiili- ja vaatealan yritys, niin se on niin globaalisti rakentunut, että nämä Kiinan sähkökatkot vaikuttavat pelkästään vaikka vain kotimarkkinoilla toimivaan yritykseen. Eli tämän kaltaisia tekijöitä. Ja se toinen asia, että vaikka sitä saataisiin tehtyä, niin sitten tulee nämä rahdin ongelmat. Eli pandemian jälkeen Kiinaan jäi iso konttivarasto, sitten oli Suezin kanavan ongelma, niin kontteja ja rahtaamisen kapasiteettia ei ole ollut saatavilla. Ja kysyntä on niin kovaa, että kysyntä on nostanut logistiikan ja rahtaamisen kustannukset. Ja sitten toisaalta taas se toimiala on hyvin keskittynyt muutamien isojen yritysten käsiin, niin tässä on jälleen monta tekijää, että vaikka sitten sitä raaka-ainetta olisikin, niin miten se sitten saataisiin sinne paikasta a paikkaan b jatkojalostettavaksi. En tiedä, miten teillä, Esko, rahtikustannukset elikkä onko samaa näkyvissä kuin raaka-ainepuolella?

Esko Hjelt [00:14:10]: No siis kyllähän kun puhutaan Japanin viennistä, niin siellähän konttikuljetukset ja lentokuljetukset, nyt kun oli tämä pandemia-aika, niin myös

lehtorahdit oli tosi haastavia ylipäättänsä löytää lentorahtimahdollisuuksia. Sitten konteissa meilläkin seisojaksi yksi kontti Saigonin satamassa kuukauden ennen kuin se päätyi Japaniin, kun joku oli vain maksanut vähän enemmän, niin sen kontit meni ensin. Että kyllä se sillä lailla välillisesti meillä näkyy. Toki tietysti Euroopan sisällä Japanin lisäksi se toinen päämarkkina-alue on saksankielinen Eurooppa ja sinne tietysti kuljetuskustannukset ei niin hirveästi ole kasvaneet, mutta ne kasvavat aina, että se on sellainen piilevä kasvu, joka on nyt jatkunut jo vuosia, kun sille on tullut enemmän ympäristövastuita ja kustannuksia. Ja isot kuljetusliikkeet vievät ne aika systemaattisesti hintoihin. Mutta se ei ole mitään uutta, tämä konttirahtihan oli ihan poskettoman halpaa pitkään, ja nythän se on kymmenkertaisia. Voi sanoa, että yhden tosi ison suomalaisen vaateyrityksen johtajan suulla, että heillä on kymmenkertaistunut konttien kustannukset. Ja se kymmenkertaistuminen johtuu siitä, että he ovat maksaneet niistä konteista niin paljon, että he ovat saaneet sen tavaran liikkeelle. Joku muu ei ole.

Sini Suomalainen [00:15:52]: Onko tähän jotain pohjaa sitten, kun nyt sanotaan, että ihmisten katseet kääntyivät tänne lähemmäs, että halutaankin lähituotantoa ja kotimaista, ja nythän tämä resonoi aika hyvin näihin hintoihin ja uutisiin ja vaikeuksiin, mutta voidaan tietysti vain arvailla. Onko teillä muuta tietoa kuin nämä mielikuvat, että näin oikeasti olisi?

Esko Hjelt [00:16:12]: Kyllähän se on niin, että siis nimenomaan joku saksalainen kokee meidät lähituottajaksi ja sitten taas joku suomalainen kokee meidät lähituottajaksi, ihmiset ajattelevat samasta asiasta vähän eri lailla. Mutta meillä se näkyy positiivisena myyntinä se lähituotannon arvostuksen kasvu, ihan niin kuin vastuullisuuden ja läpinäkyvyyden ja kaiken sellaisen. Mutta ei se pelkästään ole nyt vain meillä. Meillä on Liettuassa tytäryhtiö, jossa me ompelemme, ompelukokoonpano tehdään, se on ihan sataprosenttisesti meidän omistama yritys, ja ne henkilöt ovat meillä töissä siellä. Mutta me tietysti olemme sillä lailla vähän keittiön kautta hyvinkin perillä siitä, mitä siellä tapahtuu, niin tällä hetkellä on valtava buumi tietyillä toimijoilla saada ompelukapasiteettia Liettuan, Valko-Venäjän, Ukrainan, Moldovan, Romanian, Bulgarian alueilta. Ja nimenomaan se kysyntä tulee

siitä tuotannosta, joka siirtyy Kiinasta tai Aasiasta Eurooppaan. Haaste on se, että löytyykö se kapasiteetti.

Marja-Liisa Niinikoski [00:17:36]: Juuri näin, ja löytyykö osaajat, eli se on käytännössä työvoimasta kiinni. Mutta tämä liittyy niihin kysymyksiin, eikä se koske vain tekstiili- ja muotialaa, vaan se koskee muitakin toimialoja tämä tuotannollisten investointien hajauttaminen riskinhallinnan näkökulmasta. Tämä keskustelu käynnistyi kaikilla toimialoilla viime vuonna, ja on jo raporteissa nähtävissä, kun kysyttiin eri toimialojen yritysjohtolta, että mihin ne arvioivat tuotannollisten investointien sijoittautumista, niin onko se sitten pandemiakriisi tai joku muu maailmanlaajuinen kriisi, niin se myös tällä toimialalla tuo sen tuotannon hajauttamisen, koska ei voida olla niin riippuvaisia yksittäisistä maailmanlaajuisista tuotannollisista keskuksista. Käytännössähän puhutaan Aasiasta meidän ja monilla muillakin toimialoilla. Eli riskin hajauttamisen kannalta. Ja sitten mitä se tuotannon organisointi, työvoiman saatavuus ja sitä kautta sitten tämä lähituotannon aikaansaaminen, niin tuleeko se ja kuinka nopeasti järjestymään, että nyt sitä ei voi näyttää vielä numeroissa, mutta tämä on kaikkien huulilla, puheissa. Ja tuo Eskon puheenvuoro myös, jossa hän sanoi, että oman tytäryhtiön kautta näkee sen, niin näin se on. Itse olen kiertänyt paljon tässä meidän jäsenyrityksiä läpi, niin myös se ompelukapasiteetin ja ompelutyön kysyntä, jotka voi alihankintana tehdä, niin kyllä se on kasvanut. Ja juurikin yhdessä jäsenyrityksessä näin, kuinka omaa tuotannollista toimintaa järjestettiin ja toimitiloja organisoitiin siten, että saadaan uutta ompelukapasiteettia järjestettyä. Ja työntekijöitä rekrytoitua.

Esko Hjelt [00:19:18]: Ja sehän on nyt sitten tosi mielenkiintoista nähdä, kun minähän olen enemmän tällainen tekstiilimies, että luulin silloin, kun opiskelin tekstiilitekniikkaa, että minun ei tarvitse tietää vaatetuksesta mitään. Mutta sitten minä olinkin väärässä. Kun olen sitten yrittänyt sitä opiskella tässä nyt viime vuodet ja olen kiertänyt tekstiilikonemessut 80-luvulta asti ja nyt sitten viime vuosina olen käynyt ompeluteollisuuden koneitten ja laitteitten messuja, niin oli yllättävä todeta, että miten tavattoman vähän automatisoitu se kuitenkin oli se ompelupuoli verrattuna tekstiiliteollisuuteen, jossa on tosi pitkälle vietyjä prosesseja. Minä kyllä kuvittelen

näin, että nyt kun tätä tuotantoa sitten siirretään tänne, Euroopassa joka tapauksessa oli sitten missä hyvänsä Euroopan unionin alueella tai sen rinnakkaisalueella, niin tuotanto on kalliimpaa, niin se kyllä varmasti lisää myös sitä automatisaatiota ja sitä kautta digitalisaatiota, nekin taas sitten kulkevat käsi kädessä, myös siellä vaatetusteollisuudessa. Ja sitten mahdollistaa toisinpäin sitä tuotantoa täällä lähellä. Mutta sekin on prosessi, joka ei ole ihan maalissa, vaan se on nyt vasta oikein isosti käynnistymässä. Kun tulee tällaisia yhteistoimintarobotteja ja kaikennäköisiä.

Marja-Liisa Niinikoski [00:20:47]: Juuri tuosta voi olla vain herttaisen samaa mieltä, ja tietysti toivotaan kahden asian toteutumista yhtä aikaa, että se tuotantoprosessi itsessään on vastuullisempi, ekologisempi ja että se on mahdollista Euroopassa digitalisaation avulla, joka myös tarkoittaa minulle automatisaatio, robotisaatio, ja sitten vielä sen tiedon kulkeminen tekoäly ja muilla apuvälineillä sen koko tuotantoprosessin läpi raaka-aineista valmiiseen tuotteeseen asti ja siitä edelleen toivottavan kierron kautta sitten mikä se on se seuraava käyttökohde.

Sini Suomalainen [00:21:27]: No niin, nyt olemme paljon puhuneet siitä, että tuotanto tulee, jos nyt ei Suomeen niin kuitenkin vähän lähemmäs kuin se on ennen ollut, mutta mites sitten raaka-aineet? Nekin ovat ongelmallisia ja nekin tulevat kaukaa, ja siinäkin on jo hinnannousua ja kaikenlaista vaihtelua ja varsinkin nyt tämä puuvillan epäekologisuus ja saatavuusongelmat, niin meillähän on tavallaan raaka-ainetta, koska meillä on se 100 000 tonnia poistotekstiiliä, joka Suomessa jo syntyy ja jota nyt aletaan Paimiossa jalostamaan. Että olemmeko me jotenkin taklaamassa tätä ongelmaa, että miten me voisimme ottaa näitä hyötykäyttöön ja minkälaisia teillä on nyt Lapualla isoja suunnitelmia langanvalmistuksen suhteen vai?

Esko Hjelt [00:22:14]: No isoja ja isoja, se on tietysti pääasia että missä skaalassa, mutta meidän skaalassa isoja joo.

Sini Suomalainen [00:22:19]: Ja henkisesti isoja, koska sitä niin harva Suomessa tekee.

Esko Hjelt [00:22:22]: No joo, totta kyllä. Meillähän se lähtee nyt siitä, että me haluaisimme olla ottamassa muiden mukana mahdollisimman tarkasti hyötykäyttöön tämä suomalainen lampaanvilla ja toisaalta mahdollistaa esimerkiksi kierrätetyn villakuidun sekoittamisen siihen mukaan. Sitten kun se prosessi on omissa käsissä ja tiedetään asiat pala palalta, niin sitten voidaan ajatella, että ehkä sitten päästään parempaan lopputulokseen sen lopputuotteen kanssa, koska kierrätetyssä kuidussa on kuitenkin kuituominaisuudet vähän huonommat kuin neitseellisessä kuidussa. Mutta kyllä meillä tällainen prosessi, meillä on viimeistelyprosessi tai projekti, joka on myös toinen projekti, joka tähtää siihen, että teollisella tasolla pystytään viimeistelemään näitä villa- ja pellavakankaita, ja niissä sitten varmasti pitkän päälle on lisääntyvässä määrin myös kierrätettyjä kuituja joukossa. Ja sitten se viimeistelykangas tarvitsee viimeistelyn, se on vähän niin kuin että jos sinä myyt lautoja, niin sinä et voi myydä määräänsä enempää, niitä pitää jossain kohtaa ruveta maalaamaan tai tekemään niille jotain, niin kankaitakaan ei raakakankaina voi hirveästi myydä, vaan niitä pitää prosessoida eteenpäin. Ja viimeistely on se prosessi, ja siellä mennään siihen, että jos se on omissa käsissä, niin silloin voidaan ehkä sitä tuotekehityksessä vaikuttaa siihen, että se laatu pysyy tasaisempina tai tunnistetaan ne laadun haasteet.

Sini Suomalainen [00:24:16]: Eli tämä suomenlampaan villa, jota te alatte nyt kehrätä langaksi, niin siitähän on aika iso osa mennyt polttoon tähän mennessä Suomessa.

Esko Hjelt [00:24:24]: On mennyt joo, ei siitä ihan eksaktia tietoa ole, että kuinka suuri se määrä on ollut, mutta kyllä minä olen tälläkin viikolla muutamankin lampurin kanssa toimitellut, jotka ovat polttanut tai haudannut sen metsään, kun ei sille ole oikein ollut kysyntää.

Sini Suomalainen [00:24:52]: Minkälainen prosessi, onko se kehräämö jo avattu?

Esko Hjelt [00:24:56]: Kehräämö on siinä mallissa, että koneita on osittain siirretty jo sieltä Teuvalta ja taas viikonloppuna siirretään lisää, kun se on hyvä aika harrastaa.

Sini Suomalainen [00:25:08]: Minkälainen prosessi se kehräämön avaaminen on? Teillä on siis jonkunlaista kokemusta ainakin suvussa langan valmistuksesta vai?

Esko Hjelt [00:25:15]: Onhan meillä joo, vähän vanhoja rupeaa olemaan nuo tietäjät, mutta kyllä on. Ja onhan meillä toimittajina kehräämöitä ja konevalmistajia ja konevalmistajia, joittenka tietyt koneet linkittyy siihen, ja meillä on kone-edustajia, joittenka kautta saadaan sitä tietoa. Meillä on itse asiassa myös ihan kilpailija kautta yhteistyökumppaneita, italialaisia varsinkin, jotka ihan auliisti kyllä auttaa, että meillä on sillä lailla hyvä lähtökohta sinne.

Sini Suomalainen [00:25:53]: Niin, siis Italiassa, mikäs se olikaan se paikkakunta, jossain Toscanassa, jossa on tosi pitkä perinne villan kierrätyksessä?

Esko Hjelt [00:25:59]: Italiassa se on Prato, se on Firenzen lähellä. Siellä on Euroopan pisimmälle viety tällaisen tekstiiliteollisuuden tuotannosta syntyvän jätteen kierrättäminen. Ja siihen liittyy juuri tällainen wool and spinning elikkä karstalankakehruu, jossa sitä kuitua yleensä käytetään. Se on ihan paras paikka, että kesällä siellä oltiin näitten koneinvestointien takia, jotka sitten kylläkin liittyivät tähän viimeistelylaitokseen, mutta kuitenkin. Siellä on paljon sellaista, josta voidaan hakea oppia ja mallia.

Sini Suomalainen [00:26:46]: Siitä tulikin mieleen, että teiltähän tuli STJM:ltä ja VTT:ltä kesällä se raportti, jossa katsottiin Suomen tekstiiliteollisuuden tulevaisuutta ja visioitiin, että minkälainen se voisi olla ja siinä paikannettiin aika selvästi, että

langan valmistus on tekstiilien kierrätyksessä se puuttuva linkki ja piste. Miten tärkeänä näet, Marja-Liisa, että Suomeen nimenomaan saataisiin juuri langan valmistusta? Että me saisimme tekstiilit kiertämään?

Marja-Liisa Niinikoski [00:27:12]: Ehkä vielä palaisin asteen taakse päin tästä, totta kai paljon tämä kuitukeskustelu ja sitä varmaan vauhdittavat uudet biopohjaisten ja myös kierrätyskuitujen aikaansaaminen, mutta jos ajatellaan tekstiiliä ja sen käyttöä, niin resurssitehokkuuden näkökulmastahan on kaikkein tehokkainta, että sitä tekstiiliä voidaan mahdollisimman pitkälle käyttää siinä tarkoituksessaan kuin se jo on ennen kuin sitä lähdetään uudestaan prosessoimaan, koska jokainen prosessi käyttää energiaa ja erilaisia raaka-aineita. Tästä näkökulmasta myös toimialalla yritykset ovat kehittäneet erilaisia toimintamalleja korjauksesta ja tuotetakuista ja niin edelleen, että sitä samaa tuotetta voitaisiin käyttää mahdollisimman pitkään siinä alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Sitten se toinen, että sitä ei vielä tarvitsisi edes prosessoida, vaan sitä voitaisiin käyttää jossakin muussa käyttötarkoituksessa, ja sitten tulee sen jälkeen tämä kysymys mekaanisesta tai kemiallisesta erottelusta, että voidaan uudestaan palauttaa kuiduksi ja sitten lähteä siihen langan valmistukseen ja sitten edelleen kankaan valmistamiseen. Viittasit siihen kesän lopulla julkistettuun tulevaisuusvisioon, niin sen toinen puoli liittyi juuri tähän vastuullisuuteen ja konkreettisenä keihäänkärkiavauksena siinä oli juuri se, että saataisiin tällainen suljetun kierron pilotti. Eli kaikkine työvaiheineen rakennettu Suomeen ja osoitettu, että tämä olisi mahdollista. No mitä se kehrääminen sitten tarkoittaisi esimerkiksi poistotekstiileistä tai uusista biopohjaisista kuiduista tehty kehrääminen, niin itse toivoisin ainakin, että se kehräämö, joka syntyisi tämän varaan, olisi ekologisempi ja tietämyspohjaisempi. Eli tarkoitan sitä, että ei tehtäisi investointia vain sellaisenaan sillä teknologialla, joka markkinalta löytyy, vaan että laitetoimittajat olisivat kiinnostuneita yhdessä meidän kanssa tekemään tuotekehitystyötä tai täällä toimivien yritysten kanssa siten, että se kehrääminenkin olisi ekologisempaa kuin aikaisemmin markkinoilla on ollut. Tiedän, että tästä on käyty Business Finlandin kanssa keskusteluja, koska Business Finlandilla on ollut tarjolla tukea tämän kaltaisten vihreää siirtymää tukevien investointien aikaansaamiseen. Ja jotta se olisi vihreän siirtymän mukainen, niin silloinhan sen pitäisi olla ekologisempi kuin aikaisemmin. Ja sitten siitä jälleen, mistä Eskokin jo

tuossa puhui, niin oli tämä kankaan valmistaminen. Sen kankaan valmistamisenkin osalta jos sitä saataisiin teollisessa mittakaavassa aikaiseksi, niin sitten tulee vielä ekologisuuden näkökulmasta värjäyksessä ja viimeistelyssä käytettävät kemikaalit ja tämän tyyppiset asiat. Eli kyllä näen, että tässä on tällainen maailmanlaajuinen tuotekehitysmahdollisuus tässä ekologisessa ja vihreässä siirtymässä tällä toimialalla mahdollista tehdä. Ja nyt se kysymys on, että mistä näistä arvoketjun pätkistä Suomi ja suomalaiset yritykset ottavat yhdessä tutkimustuotekehityslaitosten kanssa sen oman jalansijansa. Tätä varten nyt ollaan, esimerkiksi juuri parhaillaan saatiin sitten työ- ja elinkeinoministeriöltä tämän suljetun kierron pilotin esiselvitystä varten rahoitusta, että voidaan lähteä sen edellytyksiin nyt viemään eteenpäin.

Sini Suomalainen [00:30:50]: Eli ei ole kyse siitä, että meidän pitää saada Suomeen jokainen piste, vaan että jokainen piste pitää tehdä paremmin ja ehkä Suomessa osataan tehdä ne tietyt pisteet?

Marja-Liisa Niinikoski [00:31:00]: No kyllä meillä on tosi vahvaa prosessiteollisuuteen liittyvää osaamista ja digitalisaatio, mutta ehkä näiden juuri integrointi tällä toimialalla olisi kiinnostava toimiala pilotoida. Itse kyllä toivoisin, että sen suljetun kierron osalta kaikki ne arvoketjun vaiheet saataisiin, että täällä voitaisiin tehdä tähän liittyviä kokeiluja, joista yritykset saavat kiinnostavia uusia tuotteita ja ratkaisuja. Ja mikä ettei, että jokaisesta arvoketjun palasta saataisiin myös vientituotteita, eli kyllähän nyt vaikka Infinited Fiber Company ja Spinnova odottavat ja rakentavat liiketoimintaansa sen varaan ihan sen arvoketjun alkupäässä, että he myös vievät näitä ekologisempia kuituja markkinoille. Se on se odotus. Sitten tietysti toivoisi, että jos tänne syntyisi ekologisempaa langankehräystä, jos se oli mahdollista, niin sitä ekologisempaa lankaakin voitaisiin viedä maailman markkinoille. Ja samoin sitten kuin sitä ekologisempaa kangasta voitaisiin viedä maailman markkinoille sekä käyttää omassa tuotannossa tai omissa tuotteissa. Näin minä uskon, Suomen kotimarkkina on niin pieni, että koko ajan liiketoiminnan ja tuotekehityksessä ajateltaisiin sitä kansainvälistä kauppaa ja viennin näkökulmaa.

Esko Hjelt [00:32:12]: Minä vähän palaisin siihen nimenomaan näihin uusiin kuituihin ja siihen kierrätyskuituunkin, että nythän se seuraava haaste, kun on saatu se peruskuitu aikaiseksi, näitä on monta eri toimijaa, ja sitten tämä kierrätyskuitu, niin että miten se kaupallistetaan se kuitu niin, että se kuitu saavuttaa ne tietyt ominaisuudet, mitä joku tietty tekstiili tarvitsee ja niin että se myös kestää siinä käytössä niin pitkään kuin sen kuuluu. Siihenhän tarvitaan näitä pilottilaitoksia. Sitä minä tarkoitan, että mehän olemme ikään kuin tällainen pilottilaitos koko firma. Että se, että sinä pääset oikeasti kehäämään lankaa ja pystyt kudottamaan tai neulottamaan siitä ja tekemään sille testejä ja värjätä, ei nyt muitten puolesta saisi viisastella liikaa, mutta ne monet ovat siinä vaiheessa, että siinä rupeaa olemaan se aika, että ne pitää viedä sinne kaupallistamiseen ne jutut tai sitten juna lähtee, ja jäädään asemalle heiluttelemaan. Että sillä lailla toivottavasti yhteiskuntakin ymmärtää sen asian, että se ei ehkä tarkoita sitä, että meillä on selluteollisuus ja jos se rupeaa puskemaan tuollaista kuitua, niin ei niitä sitten Suomessa kaikkia kehrätä, koska se volyymi on ihan valtava. Mutta että jos siitä päästään ottamaan se joku pala ja kehittymään, ja meillä tulee niitä pilottilaitoksia, niin se tukee sitä koko teollisuuden alaa ja sen osaamista. Ja jos vielä onnistutaan siinä samassa rytmissä herättämään uudelleen henkiin tämä meidän insinöörikoulutus ja muu.

Marja-Liisa Niinikoski [00:34:06]: Juuri näin ja sitten tietysti Lapuan Kankurit on hyvä esimerkki siitä myös, että miten sille lopputuotteelle eli tässä tapauksessa kodin tekstiileille ja vaateasusteille, niin olette kyenneet rakentamaan myös vientiä. Elikkä näen tässä ehkä sellaisen suomalaisen vaate- ja muotialan haasteen, että päästäisiin kansainväliseen vientiin käsiksi. Jos Esko voin sinulta kysyä, että mitkä ovat sinun mielestäsi ne avaimet, että emme olisi se raaka-aineen viejä vaan todellakin pääsisimme kansainväliseen kuluttajakysyntään kiinni, niin miten te teitte sen?

Esko Hjelt [00:34:50]: Mehän olemme erikoistuneet, meillä se on tietysti helpompi, kun me olemme valittu niin kuin olen joskus sanonutkin, että olen aina yrittänyt valita mahdollisimman helpon sarjan, niin sitten pääsee aina mitalille. Sitten jos mennään volyymiteollisuuteen, niin siellä kuitenkin se sama idea pätee, että pitää erikoistua.

Ja kun saadaan se kuitu aikaiseksi, niin se seuraava vaihe on kaupallistaa sitä niin, että siellä on erilaisia kuituja, joilla on erilaisia ominaisuuksia siitä samasta peruslähtökohdasta. Se on sitä erikoistumista, ja silloin se kuitu vastaa niihin tiettyihin haasteisiin, mitä mikäkin sitten, onko pyörökoneneulos, tasokoneneulos, nonwoven kudottu kangas, joilla on aina erilaiset kuituominaisuustarpeet ja silloin se on vientituote.

Marja-Liisa Niinikoski [00:35:51]: Niin mutta minä ajattelen ehkä myös niitä teidän lopputuotteita elikkä kodin tekstiileitä, niin kuin se teidän lopputuotevalikoima, täällä oli kylpytakkiesimerkki, mutta sehän eikö ole se teidän varsinainen kansainvälinen vientituote?

Esko Hjelt [00:36:06]: Meillä on sellainen brändi, jossa pellava koetaan pohjoismaalaiseksi jutuksi, samaten kuin villa. Ja sitten kun puhutaan spasta, niin puhutaan spasta ja saunasta, ei puhuta saunasta ja spasta, koska sitten se asiakas sanoisi, että ei minulla ole saunaa. Tai se muutaman vuoden sanoi, ja sitten me tajusimme, että meidän pitää muuttaa tämä toisinpäin. Silloin me olemme myymässä jotain sellaista, jonka me tavallaan omistamme. Ja silloin me erottaudumme markkinasta, ja kilpailija ei voi oikein ottaa meiltä sitä pois. Mutta onhan se puukuidun tietynlaisessa kierrätyksessä ja muussa, niin se on ihan sama asia, että jos me omistamme sen osaamispääoman tai metsän ja yritämme sieltä hoitaa sitä asiaa mahdollisimman hyvin, niin silloinhan meillä on jotain sellaista, jota joku muu ei voi oikein saavuttaa.

Sini Suomalainen [00:37:11]: Tällainen World Circular Textiles Day, johon kuuluu aika paljon isoja organisaatioita ja yrityksiäkin H&M:stä alkaen, se on varmaan suomalaisille tutuin, ovat suunnitelleet ja miettineet, visioineet, että miten maailman tekstiilituotannon pitäisi muuttua ja materiaalien osalta ovat listanneet aikamoisen listan asioita. Eli tulevaisuudessa raaka-aineiden, kaikkien raaka-aineiden pitäisi tulla olemassa olevista lähteistä ja uudistavasta maataloudesta. Prosessien pitäisi muuttua hiilineutraaleiksi, raaka-aineiden pitäisi hajota luonnossa, myrkylliset

kemikaalit pitäisi korvata turvallisilla ja hyödyllisillä vaihtoehtoilla. Sitten fossiilisista polttoaineista tehtävät neitseelliset materiaalit pitäisi kokonaan kieltää ja systeemissä olevat jo synteettiset kuidut pitäisi pitää kierrossa ja vielä pitäisi saada kiertotalouden laskentakaavat tiedepohjaisiksi kaikille toimialoille ja vastaamaan planetaarisia rajoja. Onko joku näistä teidän mielestänne helppo toteuttaa? Että tästä aloitamme.

Esko Hjelt [00:38:17]: Tuota tuota... Toteuttaa täysin, niin ne ovat varmaan tällä tietämyksellä, mitä meillä ihmisillä nyt tällä hetkellä on, niin voi olla lähestulkoon mahdottomia. Mutta aloittaminenhan on aina mahdollista.

Marja-Liisa Niinikoski [00:38:32]: No ehkä, jos näitä yksittäisiä kohtia tässä analysoi, niin tämä raaka-aineet olemassa olevista ja uudistavasta maataloudesta, niin tähän on käytännössä jo menossa, että tähän suuntaan kehitys on mennyt ja varmaan etenee tulevaisuudessa. Meillähan tästä esimerkkejä on vaikka juuri Fortumin uusi tekstiilikuituesimerkki. Mutta tässä on jälleen haasteena saada ne prosessit skaalattua myös siten, että elintarviketeollisuuden sivuvirtojen hyödyntämisestä tulisi valtavirtaa. Ja sitten yleinen käytäntö korvaa neitseellisiä raaka-aineita, että ei tekstiilitoimiala tai muu toimiala pysty ratkaisemaan näitä kysymyksiä itse, että ne ovat sitten tällaisia systeemisiä kokonaisuuksia. Sitten jos ottaisi sieltä vaikeimmasta päästä, että mikä on helppoa, niin tämä raaka-aineita tietyllä tavalla nyt jo sitä tehdään ja kehitys on menossa, mutta tässä on haaste. Mutta ehkä sitten itse mitä tunnistin tältä listalta ehkä haasteellisimmassa päässä oleviksi asioiksi, niin oli tämä myrkyllisten kemikaalien korvaaminen turvallisilla ja hyödyllisillä vaihtoehtoilla. Eli tätäkin on jo menossa ja kyse on varmastikin tällaisten fluorokemikaalien korvaamisesta, ja niitä on päästy jo korvaamaan ekologisemmilla vaihtoehtoilla sellaisissa tekstiileissä, joilta edellytetään vedenpitävyyttä ja hylkivyydestä, esimerkiksi ulkovaatteissa. Mutta esimerkiksi öljyä hylkivissä tuotteissa se ei vielä ole mahdollista, ja jokainen yritys tarvitsisi tällaiselle riittäviä siirtymäaikoja, koska tämä vaatii tuotekehittelyä ja näitten uusien kemikaalien käyttöönotto täytyy tapahtua sitten hallitusti ja luopuminen niistä vanhoista. Että tässä olisi melkein niitä ehkä kaksi ääripäätä tästä visiosta.

Esko Hjelt [00:40:23]: Minä ehkä poimisin tuosta nyt vaikka luonnonkuitumies olenkin, niin systeemissä jo olevien synteettisten kuitujen pitäminen kierrossa. Siis minähän en saisi sanoa näin, mutta polyesterihan on tavattoman monipuolinen kuitu monessa käytössä ja sen kierrätettävyysskin on melkoisen hyvä. Elikkä sen pitäminen kierrossa mahdollisimman pitkään on tietysti hyvä tavoite, niin kuin sen tyyppisten kuitujen, ja myös kuvittelisin jotenkin, että se on myös kohtuullisen tehokkaasti ja nykytietämyksellä järjestettävissä. Nämä hiilineutraalit prosessithan ovat tosi hieno juttu, mutta sehän on vähän niin kuin se digitalisaatiokin, että mekin teemme nyt tällaista Ekokompassi-hanketta, jossa me yhtenä osa-alueena, pääsemmekö hiilineutraaleiksi, mutta teemme erilaisia toimia, pieniä ja suuria sen eteen, että se ekologisuus ja hiilineutraalius parantuisivat. Sehän on tuhansien ja miljoonien asioiden summa, ja siinähan ollaan ihan valtavan hyvällä alulla, että toivottavasti saadaan laajennettua kaikkiin yrityksiin. En tiedä, koska sellaiseen päästäisiin, että oltaisiin hiilineutraaleita. Meillä tämä pellavan viljely esimerkiksi, pellavahamppu, kun nyt puhutaan paljon näistä metsästä saatavista kuiduista, niin minä jotenkin kuvittelisin olematta taas kerran asiantuntija asiassa, mutta olen yrittänyt aina esitellä sitä ajatusta, että eikö pellavan ja hampun liotukseen voitaisi myös järjestää tällainen suljettu kierto. Silloin se voisi peltoviljelyssä olla siinä mukana siinä viljelykierrossa ja sieltä saataisiin hyvää kuitumateriaalia, ilman että luontoa sen enempää kuin nykyäänkään rasi­ tettaisiin. Olen vähän tällaisten pienten askeleitten mies, että uskon siihen, että jos tehdään tuhansia pieniä asioita, niin siitä syntyy sitten se suuri asia.

Marja-Liisa Niinikoski [00:42:52]: Varmaan juuri noin, ehkä vielä palaisin tuohon, mitä sanoit noista synteettisten jo olemassa olevien kuitujen pitämisestä kierrossa, että ilmeisesti niin kuin totesitkin, niin se on teknisesti toteutettavissa, mutta kai se haaste sillä puolella on se, että neitseellisten synteettisten kuitujen hinta on niin edullinen, että siitä tulee ehkä enemmänkin se haaste kuin siitä teknisestä toteutettavuudesta. Noista hiilineutraaleista prosesseista, niin periaatteessa varmastikin melko helposti toteutettavissa, sillä se teknologiahan on jo olemassa sitä varten. Mutta ilmeisesti haasteena sitten kuitenkin on, että uusiutuvista raaka-aineista tuotettua päästötöntä energiaa olisi sitten riittävästi saatavilla kilpailukykyiseen hintaan, elikkä se tulisi sieltä energiapuolelta. Että esimerkiksi Suomessa tekstiilialojen päästöjä voitaisiin vähentää 40 prosenttia pelkästään siirtymällä käyttämään päästötöntä energiaa. Että

kai tekstiilituotannossa se suurin, mikä tulee näihin hiilidioksidipäästöihin tulee siitä, että mitä energiaa tuotannossa käytetään, että arvio kai on, että sen osuus siitä koko hiilidioksidipäästöistä on se 40 prosenttia. Ja kun olen meidän jäsenyritysten kanssa keskustellut myös siitä, että jos he siirtyisivät muihin energianlähteisiin, siis ympäristöystävällisempiin, niin niiden hinnat kysynnän vuoksi ovat myös nousseet. Eliikä energiajärjestelmistä toisiin siirtyminen on kallis prosessi.

Esko Hjelt [00:44:16]: Ja sittenhän meillä, kun me olemme tällainen saari täällä, että tietysti tuotannon kuljetuskustannukset ja sen aiheuttamat päästöt, nehan ovat aikamoinen, se on niin kuin meille suomalaisille aikamoinen kysymys. Mitä ne päästöt tarkoittavat sille meidän tuotannon hiilineutraalisuudelle sitten, kun se ulotetaan riittävän kauan se laskenta. Nämä ovat hyvin moninaisia, se puuvillakin on sellainen juttu, että sitä hirveästi parjataan nykypäivänä. Mutta sitten pitää aina toisaalta muistaa, että se on ihan valtavan hyvä tekstiilikuitu.

Sini Suomalainen [00:44:56]: Käyttötarkoitus ratkaisee ja se, että se pysyy pitkään käytössä niin kuin Marja-Liisa tuossa totesi. Onko teillä jotain mielessä, mitä te haluaisitte vielä sanoa, mikä tuntuisi, että tämän haluan vielä sanoa?

Marja-Liisa Niinikoski [00:45:08]: No kyllä että viittasit tuohon tekstiilituotannon visioon, ja sen takia tuossa Eskolta vähän kysyinkin, että miten te olette onnistuneet sen lopputuotteen viemisessä eliikä sen ulkomaisen kuluttajan kiinnostuksen herättämisessä suomalaiselle tuotteelle, ja aika hyvin kuvasitkin Esko sitä, että joku asia siinä tarinassa, joka omistetaan, jonka takana voi itse seisoa ja joka resonoi siinä tuotteessa ja rakentaa vahvan tarinan ja erikoistuminen siinäkin, niin se tuli minusta tuossa todella hyvällä tavalla esille. Jos ottaisin meidän toisesta jäsenyrityksestä esimerkin, joka 4-5 vuotta sitten aloitti vientiä, Novitan toimitusjohtaja Daniela Yrjö-Koskinen on tätä kertonut, että he ensiksi ajattelivat brändätä sitä omaa villalangan vientiä pohjoismaisena, mutta sitten lopulta he päätyivät Suomeen ja Suomi-brändin hyödyntämiseen omassa myynnissä ja markkinoinnissa, niin kuin tavallaan loksautti heillä ne palaset kohdalleen. Jotta me

saisimme enemmän tällaisten Novitan ja Lapuan Kankureiden kaltaisia yrityksiä ja ehkä niitä Suomessa suurimpia vaatebrändejä, joita tällä hetkellä on Luhta tai L-Fashion Group koko yhtiönä, Marimekko, Reima, nämä ovat niitä suurimpia yrityksiä, niin sitä kohti käynnistimme yhdessä Business Finlandin kanssa tällaisen tiekarttatyön, että miten me saisimme rakennettua enemmän tätä kansainvälistä kuluttajaliiketoimintaa nimenomaan tekstiili- ja muotialalle. Ja uusia vientikelpoisia yrityksiä. Ja näenkin sen sellaisena toisena keskeisenä avauksena, ja varmaan tämän vuoden 2021 joulukuun puoliväliin mennessä saadaan tämä tiekartta valmiiksi ja toimenpiteitä. Minun mielestäni kyse ei ole pelkästään, että pitää vain osata myydä ja markkinoida paremmin, vaan kysymys on laajemmasta, eli löytää sopivia hallitusammattilaisia, löytää sopivia rahoittajia, saada ehkä tähän liiketoimintajohtamiseen liittyvää koulutusta, että olemme juuri täällä Aalto-yliopiston tiloissa ja täälläkin esimerkiksi parin vuoden ajan on vasta ollut tällainen Fashion Management -tyyppinen sivuaine. Kaikkea koulutuksen, kuluttajakäyttäytymiseen liittyvän tutkimuksen, liikkeen johdollista osaamista, sen kansainvälisen kuluttajamarkkinan ymmärtämistä, sopivia pääomasijoittajia ja asiantuntevia tiimejä. Niin on mielestäni monesta asiasta kysymys, eikä vain siitä, että osataan markkinoida ja myydä paremmin.

Sini Suomalainen [00:47:50]: Ihan varmasti.

Esko Hjelt [00:47:52]: Yksi asia, mihin haluaisin tuohon liittää silloin kun puhutaan pienemmistä yrityksistä, niin on se yrittäjyys siellä taustalla ja onko sillä yrittäjällä tai yrittäjä-toimitusjohtajalla tai osa-yrittäjällä kuinka se nyt missäkin nykypäivänä on, niin onko sillä se palo siihen kansainvälistymiseen. Kansainvälistyminen ei voi ikinä olla vaihtoehto kakkonen, se pitää olla aina ykkönen. Koska siellä on aina kovemmat haasteet kuin täällä kotona. Minun mielestäni joku Sasta on ihan loistava esimerkki siitä, että kun siellä on toimitusjohtajana henkilö, jolla on se palo siihen kansainvälistymiseen, niin se on vienyt sitä merkkiä eteenpäin ja löytänyt sille tilan kansainvälisestä markkinasta. Mutta kyllä se aikamoinen dynamo on siellä ollut, ja sellainen dynamo se pitää alussa olla, että se lähtee eteenpäin. Se pitää olla

luontevaa, se ei saa olla mitään väkinäistä se kansainvälistyminen, sitten kannattaa unohtaa koko juttu, jos se on sitä.

Marja-Liisa Niinikoski [00:49:00]: Kyllä, olen todella samaa mieltä. Tapasinkin eilen Juha Latvalan Sastalta ja kuulin tätä tarinaa, miten sitä on lähdetty tekemään, kyllä siihen se intohimo ja palo tarvitaan. Itse olen 2000-luvun alkupuolelta seurannut enemmän tuota high tech -sektorin kehittymistä Suomessa ja start up -kulttuurin syntymistä, niin kyllä se sielläkin on vaatinut sellaisen ehkä asenteellisen ja kulttuurisen muutoksen, että sitä kasvua aletaan jo miettiä siinä vaiheessa, kun se yritys perustetaan. Eli toki tarvitaan monenlaisia yrityksiä, mutta näkisin nyt tällaisen mielenkiintoisen mahdollisuuden tekstiili- ja muotialalle tehdä myös tällaista kulttuurista muutosta ja saada täältä hienoja tuotteita. Minun mielestäni täällä on upeita ihmisiä tällä toimialalla, upeita tuotteita, niin muutkin tietämään, että hei katsokaa tänne päin.

Sini Suomalainen [00:49:52]: Me olemme juuri samaa mieltä, me haluamme, että suomalaiset ottavat osuutensa, mutta me haluamme, että se samalla korvaa niitä huonoja, heikkolaatuisia ja ympäristöä tuhoavia tuotteita maailmalta. Oletteko tästä samaa mieltä, että meidän tuotteemme ovat sellaisia, että ne sitten kuitenkin lopulta vähentävät tekstiilin määrää?

Marja-Liisa Niinikoski [00:50:11]: Kyllä minä näen, että mistä me voimme sen paikan ottaa, ja tämä on ollut yksi keskeinen lähtökohta, että se pikamuotikriisi, joka maailmanlaajuisesti on menossa, niin emmekö me voisi, Esko, olla yksi maa, joka tuottaa tähän ratkaisun?

Esko Hjelt [00:50:22]: Niin me voimme olla mielestäni yksi muiden joukossa ja nimenomaan pikamuodista irtipääseminen on tärkeää. Minä jotenkin aina näen sen, että kun ihmiset tarvitsevat joka paikassa maailmalla töitä, että on tärkeää, että meilläkin on täällä tämä osaaminen ja meilläkin on tietyt fasilitetit siihen, että me

pystymme ylläpitämään se osaaminen myös täällä, mutta yhtälailla meidän pitää ajatella, että kun meidän kuluttajat kyseenalaistaa tietyt toimintamallit, niin se johtaa myös muualla parempaan ihmisten kannalta. Työntekijöitten ja tällaisten, että minä toivoisin, että tämä kuituvallankumous, mitä täällä Suomessa ollaan ihan kärjessä, niin se johtaisi hyvään myös muualla.

Sini Suomalainen [00:51:15]: Joo, kyllä meillä on samanlaisia ajatuksia ja uskomuksia, että tällaisena tämä ei voi ainakaan jatkua kuin miten nyt on tähän asti menty.

Marja-Liisa Niinikoski [00:51:23]: Let's save the planet.

Sini Suomalainen [00:51:24]: Joo.

Esko Hjelt [00:51:25]: Niin. [naurua 00:51:27] Näin, osaltamme ainakin.

[00:51:30]: [äänimerkki]

[äänite päättyy]